

надалі держава тільки сприяла детальному вивченню цього суспільного явища в окремому інституті, й поступово впроваджувала його у вітчизняне законодавство та в практику органів державної юрисдикції.

Список використаної літератури

1. Давиденко С. В. Потерпілий як суб'єкт кримінально-процесуального доказування [Текст]/ С. В. Давиденко. – Х.: ФІНН, 2008. – 296 с.
2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>. – Назва з екрана
3. Уголовное право. Общая часть [Текст]: учеб. Для юрид. вузов / под. ред. Козаченко И. А., Незнамова З. А. – М. : Юриспруденция, 1998. – 706 с.

Н. А. Старикова

студ. І курсу магістратури

спеціальність «Право»

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Т. О. Павлова

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ІНСТИТУТУ СПІВУЧАСТІ ЗА НОРМАМИ РИМСЬКОГО СТАТУТУ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ

У міжнародному кримінальному праві настає відповідальність не тільки осіб, які безпосередньо вчинили злочин, а й інших співучасників. За загальним правилом поняття співучасті визначається нормами національного кримінального законодавстві. Наприклад, в Загальній частині чинного Кримінального кодексу України передбачено розділ VI – «Співучасть у злочині».

Основні засади стосовно відповідальності співучасників передбачені в Римському статуті міжнародного кримінального суду від 17.07.1998 р. (далі – Статут). Відповідно до цього Статуту особа підлягає кримінальній відповідальності і покаранню за злочин, що підпадає під юрисдикцію Суду, якщо ця особа: а) вчинює такий злочин індивідуально, спільно з іншою особою або через іншу особу, незалежно від того, чи підлягає ця інша особа кримінальній відповідальності; б) наказує, підбурює або спонукає вчинити такий злочин, якщо цей злочин скоюється або якщо має місце замах на цей злочин; с) з метою полегшити вчинення такого злочину пособниками, підбурює або будь-яким іншим чином сприяє його вчиненню або замаху на нього, включно з наданням засобів для

його скоєння; d) будь-яким іншим чином сприяє вчиненню або замаху на вчинення такого злочину групою осіб, які діють зі спільною метою.

Таке сприяння повинно надаватися умисно та або: i) з метою підтримки злочинної діяльності або злочинної мети групи в тих випадках, коли така діяльність або мета пов'язана з вчиненням злочину, що підпадає під юрисдикцію суду; або ii) з усвідомленням умислу групи вчинити злочин; e) стосовно злочину геноциду, прямо і публічно підбурює інших до вчинення геноциду; f) замах на вчинення такого злочину, вчинюючи дію, яка являє собою значний крок у його вчиненні, однак злочин виявляється незавершеним за обставин, які не залежали від намірів цієї особи. Разом з тим особа, яка відмовляється від спроби вчинити злочин або іншим чином запобігає вчиненню злочину, не підлягає покаранню відповідно до цього Статуту за замах на вчинення цього злочину, якщо ця особа повністю і добровільно відмовилася від злочинної мети [1]. У Статуті підкреслюється умисний характер дій співучасників. Вказується на різні форми взаємодії співучасників, наприклад, наказами, шляхом підбурювання та спонукування або іншим чином сприяти вчиненню міжнародного злочину, також вказується на можливість вчинення злочину групою осіб. Слід зазначити, що відповідальність співучасників передбачена і в інших міжнародно-правових документах.

Так, у ст. 2 Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності від 15.11.2000 р. надається поняття «організованої групи» та «структурно оформленої групи». Організована злочинна група означає структурно оформлену групу в складі трьох або більше осіб, що існує протягом визначеного періоду часу і діє узгоджено з метою вчинення одного або декількох серйозних злочинів або злочинів, визнаних такими відповідно до цієї Конвенції, для того, щоб одержати, прямо або посередньо, фінансову або іншу матеріальну вигоду. Структурно оформлена група означає групу, яка не була випадково утворена для негайного вчинення злочину і в якій не обов'язково формально визначені ролі її членів, обговорений безперервний характер членства або створена розвинута структура [2]. Конвенція розповсюджується: 1) на певний злочин, 2) який вважається транснаціональним, 3) вчинений організованою злочинною групою.

Згідно ст. 3 Конвенцією ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин від 20.12.1988 р., кожна держава-учасниця приймає такі заходи, які можуть бути потрібні, з тим, щоб визнати кримінальними злочинами відповідно до свого законодавства наступні дії, коли вони вчинюються умисно: (iii) публічне підбурювання або спонукання інших будь-якими засобами до вчинення будь-якого з правопорушень, визнаних такими згідно з цією статтею, або до незаконного використання наркотичних засобів або психотропних речовин; (iv) участь, причетність або вступ у злочинну змову з метою вчинення будь-якого правопорушення або правопорушень, визнаних такими згідно з цією статтею, спроби вчинити таке правопорушення або такі правопорушення, а також пособництво, підбурювання, сприяння або надання порад при їх вчиненні тощо [3].

Таким чином, згідно з нормами міжнародного кримінального права усі співучасники підлягають кримінальній відповідальності за злочин, вчиненню якого вони сприяли будь-яким чином, усвідомлюючи протиправність та фактичний характер своєї участі в ньому. Цей принцип знайшов своє втілення в Уставі Міжнародного Нюрнберзького трибуналу від 08.08.1945 р. Керівники, організатори, підбурювачі та пособники, які брали участь в організації або вчиненні спільного плану або зговору, який направлено на вчинення будь-яких злочинів проти миру, військових або злочинів проти людства, підлягають відповідальності за усі дії, вчинені будь-якими особами з метою вчинення такого плану (ч.3 ст. 6 Уставу) [4].

Список використаної літератури

1. Римський статут міжнародного кримінального суду від 17.07.1998 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_588. – Назва з екрана.
2. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності від 15.11.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_789. – Назва з екрана.
3. Конвенція ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин від 20.12.1988 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_096. – Назва з екрана.
4. Устав международного военного трибунала для суда и наказания главных военных преступников европейских стран оси [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/998_201. – Назва з екрана.